

PRAWO KONSTYTUCYJNE

Testy, kazusy, pytania i odpowiedzi

redakcja naukowa Monika Florczak-Wątor

Monika Florczak-Wątor, Paulina Jabłońska, Kacper Koman
Michał Matusiak, Kamil Prokopowicz, Ziemowit Syta

SERIA AKADEMICKA

PRAWO KONSTYTUCYJNE

Testy, kazusy, pytania i odpowiedzi

redakcja naukowa Monika Florczak-Wątor

Monika Florczak-Wątor, Paulina Jabłońska, Kacper Koman
Michał Matusiak, Kamil Prokopowicz, Ziemowit Syta

SERIA AKADEMICKA

Stan prawny na 31 marca 2024 r.

Wydawczyni
Joanna Dzwonnik

Redaktorka prowadząca
Joanna Ołówek

Opracowanie redakcyjne
Joanna Ośka

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

Część I

Autorami poszczególnych rozdziałów są:

Monika Florczak-Wątor – wprowadzenie
Paulina Jabłońska, Kacper Koman, Michał Matusiak,
Kamil Prokopowicz, Ziemowit Syta – rozdziały 1–16

Część II

Monika Florczak-Wątor – rozdział 1

Autorami poszczególnych kazusów są:

Paulina Jabłońska: 2.1.5, 2.1.8, 2.2.7, 2.2.8, 2.3.7, 2.3.8, 2.4.6, 2.4.7, 2.5.6, 2.5.7, 2.6.7,
2.6.8, 2.7.6, 2.7.7, 2.8.3

Kacper Koman: 2.1.1, 2.1.10, 2.2.2, 2.2.10, 2.3.1, 2.3.2, 2.4.1, 2.4.8, 2.5.1, 2.5.8, 2.6.1,
2.6.9, 2.7.1, 2.7.8, 2.8.4

Michał Matusiak: 2.1.6, 2.1.7, 2.2.3, 2.2.4, 2.3.4, 2.3.6, 2.4.2, 2.4.3, 2.5.3, 2.5.4, 2.6.4,
2.6.5, 2.7.3, 2.7.4, 2.8.2

Kamil Prokopowicz: 2.1.3, 2.1.4, 2.2.5, 2.2.6, 2.3.5, 2.3.9, 2.4.4, 2.4.5, 2.5.5, 2.5.9, 2.6.3,
2.6.6, 2.7.5, 2.7.9, 2.8.1

Ziemowit Syta: 2.1.2, 2.1.9, 2.2.1, 2.2.9, 2.3.3, 2.3.10, 2.4.9, 2.4.10, 2.5.2, 2.5.10, 2.6.2,
2.6.10, 2.7.2, 2.7.10, 2.8.5

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2024

ISBN 978-83-8358-679-3

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. +48 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
Wprowadzenie.....	11

CZĘŚĆ I. TESTY I PYTANIA

Rozdział 1	
Zasady ustrojowe	19
Rozdział 2	
Konstytucyjne wolności i prawa	25
Rozdział 3	
Źródła prawa.....	37
Rozdział 4	
Formy demokracji bezpośredniej.....	43
Rozdział 5	
Prawo wyborcze	51
Rozdział 6	
Status deputowanych.....	57
Rozdział 7	
Parlament	61
Rozdział 8	
Rada Ministrów.....	69

Rozdział 9	
Prezydent RP	75
Rozdział 10	
Sądy.....	79
Rozdział 11	
Trybunał Konstytucyjny	85
Rozdział 12	
Trybunał Stanu.....	93
Rozdział 13	
Organy kontroli państwowej i ochrony prawa.....	99
Rozdział 14	
System rządów.....	103
Rozdział 15	
Przykładowy zestaw egzaminacyjny	109
Rozdział 16	
Odpowiedzi.....	117

CZĘŚĆ II. KAZUSY

Rozdział 1	
Technika rozwiązywania kazusów.....	145
Rozdział 2	
Kazusy	151
2.1. Zagadnienia od nr 1 (źródła prawa) do nr 4 (status deputowanych).....	152
Kazus nr 2.1.1	152
Kazus nr 2.1.2	154
Kazus nr 2.1.3	155
Kazus nr 2.1.4	157
Kazus nr 2.1.5	159
Kazus nr 2.1.6	160
Kazus nr 2.1.7	162
Kazus nr 2.1.8	164
Kazus nr 2.1.9	165
Kazus nr 2.1.10.....	166

2.2. Zagadnienia od nr 1 (źródła prawa) do nr 5 (parlament)	167
Kazus nr 2.2.1	167
Kazus nr 2.2.2	169
Kazus nr 2.2.3	171
Kazus nr 2.2.4	172
Kazus nr 2.2.5	173
Kazus nr 2.2.6	175
Kazus nr 2.2.7	177
Kazus nr 2.2.8	178
Kazus nr 2.2.9	179
Kazus nr 2.2.10	180
2.3. Zagadnienia od nr 1 (źródła prawa) do nr 6 (Rada Ministrów)	182
Kazus nr 2.3.1	182
Kazus nr 2.3.2	184
Kazus nr 2.3.3	186
Kazus nr 2.3.4	187
Kazus nr 2.3.5	189
Kazus nr 2.3.6	191
Kazus nr 2.3.7	193
Kazus nr 2.3.8	194
Kazus nr 2.3.9	195
Kazus nr 2.3.10	196
2.4. Zagadnienia od nr 1 (źródła prawa) do nr 7 (Prezydent RP)	197
Kazus nr 2.4.1	197
Kazus nr 2.4.2	199
Kazus nr 2.4.3	201
Kazus nr 2.4.4	203
Kazus nr 2.4.5	204
Kazus nr 2.4.6	205
Kazus nr 2.4.7	206
Kazus nr 2.4.8	207
Kazus nr 2.4.9	208
Kazus nr 2.4.10	209
2.5. Zagadnienia od nr 1 (źródła prawa) do nr 8 (Trybunał Konstytucyjny) ...	210
Kazus nr 2.5.1	210
Kazus nr 2.5.2	212
Kazus nr 2.5.3	213
Kazus nr 2.5.4	215
Kazus nr 2.5.5	217
Kazus nr 2.5.6	219
Kazus nr 2.5.7	220
Kazus nr 2.5.8	221

Kazus nr 2.5.9	223
Kazus nr 2.5.10	224
2.6. Zagadnienia od nr 1 (źródła prawa) do nr 9 (zrzeszenia, zgromadzenia i związki wyznaniowe)	225
Kazus nr 2.6.1	225
Kazus nr 2.6.2	227
Kazus nr 2.6.3	228
Kazus nr 2.6.4	230
Kazus nr 2.6.5	232
Kazus nr 2.6.6	233
Kazus nr 2.6.7	234
Kazus nr 2.6.8	235
Kazus nr 2.6.9	236
Kazus nr 2.6.10	238
2.7. Zagadnienia od nr 1 (źródła prawa) do nr 11 (Trybunał Stanu)	239
Kazus nr 2.7.1	239
Kazus nr 2.7.2	241
Kazus nr 2.7.3	243
Kazus nr 2.7.4	245
Kazus nr 2.7.5	246
Kazus nr 2.7.6	248
Kazus nr 2.7.7	249
Kazus nr 2.7.8	250
Kazus nr 2.7.9	252
Kazus nr 2.7.10	253
2.8. Zagadnienia od nr 1 (źródła prawa) do nr 14 (władza sądownicza)	254
Kazus nr 2.8.1	254
Kazus nr 2.8.2	256
Kazus nr 2.8.3	257
Kazus nr 2.8.4	258
Kazus nr 2.8.5	260
Rozdział 3	
Podpowiedzi do kazusów	263
Wykaz orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego	339
Indeks zagadnień poruszanych w kazusach	341
O Autorach	343

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

Konstytucja RP	–	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
Kodeks wyborczy	–	ustawa z 5.01.2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz.U. z 2023 r. poz. 2408 ze zm.)
Prawo o stowarzyszeniach	–	ustawa z 7.04.1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. z 2020 r. poz. 2261)
Prawo o zgromadzeniach	–	ustawa z 24.07.2015 r. – Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. z 2022 r. poz. 1389)
Regulamin Sejmu	–	uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 30.07.1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2022 r. poz. 990 ze zm.)
rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów „Zasady techniki prawodawczej”	–	rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów 20.06.2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz.U. z 2016 r. poz. 283)
ustawa o ogłaszaniu aktów normatywnych i innych aktów prawnych	–	ustawa z 20.07.2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i innych aktów prawnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1461)
ustawa o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym	–	ustawa z 30.11.2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz.U. z 2019 r. poz. 2393)
ustawa o partiach politycznych	–	ustawa z 27.06.1997 r. o partiach politycznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1215)
ustawa o Radzie Ministrów	–	ustawa z 8.08.1996 r. o Radzie Ministrów (Dz.U. z 2022 r. poz. 1188 ze zm.)
ustawa o referendum ogólnokrajowym	–	ustawa z 14.03.2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz.U. z 2020 r. poz. 851 ze zm.)
ustawa o Rzeczniku Praw Obywatelskich	–	ustawa z 15.07.1987 o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2023 r. poz. 1058)
ustawa o Sądzie Najwyższym	–	ustawa z 8.12.2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2023 r. poz. 1093 ze zm.)
ustawa o sejmowej komisji śledczej	–	ustawa z 21.01.1999 r. o sejmowej komisji śledczej (Dz.U. 2016 r. poz. 1024)
ustawa o Trybunale Stanu	–	ustawa z 26.03.1982 r. o Trybunale Stanu (Dz.U. z 2022 r. poz. 762 ze zm.)

ustawa o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli	–	ustawa z 24.06.1999 r. o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli (Dz.U. z 2018 r. poz. 2120)
ustawa o wykonywaniu mandatu posła i senatora	–	ustawa z 9.05.1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz.U. z 2022 r. poz. 1339 ze zm.)

Inne skróty

Dz.U.	–	Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej
KRS	–	Krajowa Rada Sądownictwa
M.P.	–	Monitor Polski
NBP	–	Narodowy Bank Polski
NIK	–	Najwyższa Izba Kontroli
OTK, OTK-A, OTK-B	–	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego (seria A, B)
PKB	–	produkt krajowy brutto
PKW	–	Państwowa Komisja Wyborcza
RM	–	Rada Ministrów
RPO	–	Rzecznik Praw Obywatelskich
SN	–	Sąd Najwyższy
TK	–	Trybunał Konstytucyjny
TS	–	Trybunał Stanu

WPROWADZENIE

Prawo konstytucyjne jest jednym z obligatoryjnych przedmiotów na studiach prawnych, zaś znajomość materii objętej regulacją konstytucyjną powinna stanowić konieczny element wykształcenia każdego prawnika. Dla studentów studiów prawnych nauka prawa konstytucyjnego może stanowić duże wyzwanie. Zakres merytoryczny kursu poświęconego tej dziedzinie prawa obejmuje bowiem nie tylko znajomość Konstytucji RP, ale również wielu ustaw rozwijających postanowienia Konstytucji RP, w tym także bardzo obszernych aktów prawnych, takich jak regulamin Sejmu czy Kodeks wyborczy, oraz aktów prawnych o „technicznym” charakterze, takich jak ustawa o działach administracji rządowej. W tym gąszczu różnych regulacji prawnych każdy student powinien poruszać się sprawnie, co wymaga nie tylko znajomości treści poszczególnych przepisów, ale również sposobu ich rozumienia w doktrynie prawa i sposobu ich stosowania w orzecznictwie sądowym. Znajomość treści przepisów konstytucyjnych i umiejętność korzystania z nich w praktyce to również elementy budujące świadomość prawną obywatela. Każdy z nas powinien bowiem znać swoje prawa i wolności gwarantowane w Konstytucji RP, wiedzieć, jak reagować w razie ich naruszenia przez organy władzy publicznej, oraz być w stanie skutecznie egzekwować realizację obowiązków ciążących na państwie. Na co dzień obserwujemy również funkcjonowanie państwa w praktyce. Aby móc tę praktykę właściwie oceniać, potrzebujemy podstawowej wiedzy na temat mechanizmów sprawowania władzy w państwie, pozycji ustrojowej poszczególnych organów, ich kompetencji oraz wzajemnych relacji. Jest to również materia wchodząca w zakres tematyki uniwersyteckiego kursu prawa konstytucyjnego.

Wiedzę na temat wszystkich tych zagadnień student studiów prawnych nabywa, studiując prawo konstytucyjne, a zatem uczestnicząc w wykładach i ćwiczeniach z tego przedmiotu, analizując Konstytucję RP i inne akty prawne oraz poznając treść orzeczeń sądowych i poglądy prezentowane w literaturze, w tym również w podręcznikach do nauki prawa konstytucyjnego. Wiedza w ten sposób pozyskana wymaga jednak rzetelnego uporządkowania, zanim stopień jej opanowania zostanie poddany ocenie w drodze egzaminu kończącego kurs uniwersytecki. Niniejsza publikacja ma stanowić pomoc w zakresie takiego właśnie uporządkowania nabytej już wiedzy oraz przygotowania do egzaminu z prawa konstytucyjnego. Na uczelniach wyższych egzamin z tego przedmiotu wygląda różnie, choć obejmuje zbieżną tematycznie materię. Czasem jest to test, innym

razem pytania otwarte, a jeszcze w innych przypadkach kazus do rozwiązania. Są również egzaminy, które łączą wszystkie te trzy formy sprawdzania wiedzy, i takim jest właśnie egzamin z prawa konstytucyjnego organizowany przez Katedrę Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jest to bardzo wymagający egzamin, którego zaliczenie daje studentom pierwszego roku studiów prawniczych nie tylko rzeczywistą satysfakcję, lecz również przekonanie, że studiowanie prawa, w tym także prawa konstytucyjnego, wymaga wysiłku intelektualnego. Prawo konstytucyjne jest bowiem na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego pierwszym przedmiotem dogmatycznym, z którym stykają się studenci rozpoczynający w murach naszej uczelni studia prawnicze. Przyswojenie materii objętej tego typu przedmiotem wymaga posiadania umiejętności samodzielnego analizowania obowiązujących regulacji prawnych, którą to umiejętność student pierwszego roku studiów prawniczych nabywa dopiero w procesie studiowania. Jest to kolejny powód, dla którego egzamin z prawa konstytucyjnego zaliczany jest przez studentów do kategorii egzaminów trudnych. Mamy jednak nadzieję, że niniejsza publikacja będzie pomocna nie tylko studentom Uniwersytetu Jagiellońskiego przygotowującym się do egzaminu z prawa konstytucyjnego, ale również osobom studiującym prawo na innych uczelniach, a także kandydatom na aplikacje prawnicze i aplikantom przygotowującym się do końcowych egzaminów zawodowych.

Publikacja ta obejmuje dwie części, z których pierwsza to testy wielokrotnego wyboru (prawidłowa może być jedna, dwie lub trzy odpowiedzi) oraz pytania otwarte (opisowe, porównawcze i problemowe), a druga to kazusy. Zadania w ramach części I są uporządkowane tematycznie i znajdują się one w 14 rozdziałach uwzględniających systematykę Konstytucji RP. W najbardziej rozbudowanym rozdziale 2 dotyczącym praw i wolności jednostki szczególną uwagę poświęciliśmy problematyce wolności zgromadzeń, wolności zrzeszeń oraz wolności sumienia i religii. Te trzy wolności są bowiem szczególnie wnikliwie analizowane podczas zajęć ćwiczeniowych z prawa konstytucyjnego na Uniwersytecie Jagiellońskim. Rozdział 15 zawiera przykładowy zestaw egzaminacyjny, który składa się z trzech części: testu, pytania otwartego oraz kazusu. Rozdział 16 z kolei obejmuje odpowiedzi do pytań testowych oraz klucze z podpowiedziami do pytań otwartych. W tym rozdziale osoba przygotowująca się do egzaminu nie znajdzie zatem gotowych odpowiedzi na pytania otwarte, lecz raczej hasłowe wskazanie tych zagadnień, które powinna uwzględnić, formułując własną odpowiedź. Co więcej, w wypadku pytania otwartego o charakterze problemowym (zazwyczaj jest to trzecie pytanie), zrezygnowaliśmy z podawania podpowiedzi. Po rozwiązaniu testu z danej materii oraz udzieleniu odpowiedzi na pytania otwarte (opisowe i porównawcze) osoba przygotowująca się do egzaminu powinna bowiem podjąć próbę samodzielnego rozważenia poważniejszego problemu naukowego, jaki w kontekście danego zagadnienia się pojawia. Na końcu części I zamieściliśmy klucz ułatwiający rozwiązanie kazusu z przykładowego zestawu egzaminacyjnego. W kluczu tym wskazaliśmy problemy, które należy rozwiązać, analizując zgodność opisanego w kazusie stanu faktycznego z obowiązującym stanem prawnym. Mamy nadzieję, że zamieszczone w tym kluczu szczegółowe pytania ułatwią

poszukiwanie prawidłowego rozwiązania tych problemów. Podaliśmy również przepisy, których znajomość jest niezbędna do rozwiązania kazusu.

Część I świadomie zakończyliśmy tym właśnie specyficznym zadaniem, jakim jest kazus, bowiem Część II poświęcona jest właśnie technice rozwiązywania kasusów obejmujących materię prawa konstytucyjnego. Zauważyć bowiem należy, że praca każdego prawnika zajmującego się praktyką prawniczą polega na rozwiązywaniu różnego rodzaju kasusów. Jedne z nich są prostsze, czasem powtarzalne, inne bardziej skomplikowane, rzadko spotykane. W jednych podstawową trudnością jest właściwe zrekonstruowanie stanu faktycznego, w innych problematyczny jest stan prawny i ustalenie relewantnych dla danej sprawy przepisów. Rzadko istnieje tylko jedno możliwe rozwiązanie problemu prawnego pojawiającego się na tle danego stanu faktycznego. Najczęściej prawnie dopuszczalnych jest kilka rozwiązań, z których prawnik musi umieć wybrać to najlepsze, optymalne, najbardziej racjonalne, opłacalne. Umiejętność rozwiązywania kasusów musi zatem w jednakowym stopniu posiadać sędzia, adwokat, prokurator czy radca prawny. Przedstawiciele tych zawodów rozwiązują oczywiście w swojej praktyce prawniczej różne kasusy, dotyczące różnych problemów i różnych dziedzin prawa, ale technika, którą stosują, jest podobna. Wiedzę i umiejętności potrzebne do rozwiązywania kasusu każdy przyszły prawnik powinien nabyć i wyćwiczyć w trakcie studiów prawniczych. W swojej dalszej karierze sędziego, prokuratora, adwokata czy radcy prawnego ową wiedzę i umiejętności powinien rozwijać i udoskonalać.

Kazusy, które student znajdzie w części II, zawierają wymyślone historie, mniej lub bardziej prawdopodobne, w których występują rzeczywiste i wymagające rozwiązania problemy prawne. Wszystkie kasusy dotyczą problematyki stosowania Konstytucji RP z 1997 r. oraz aktów prawnych, które ustawę zasadniczą wykonują i rozwijają. Niektóre opisane w kasusach historie nawiązują do problemów już kiedyś zaistniałych w praktyce stosowania Konstytucji RP przez organy władzy publicznej. Inne opisane zdarzenia fikcyjne, które czytelnik w tych kasusach znajdzie, mogą wydawać się irracjonalne i zupełnie nieprawdopodobne. Nie oznacza to jednak, że takie niemożliwe do wyobrażenia zdarzenia nigdy nie zaistnieją. Praktyka ustrojowa dostarcza bowiem wielu przykładów działań organów władzy publicznej, które nie mieszczą się w jakichkolwiek schematach racjonalnego myślenia prawniczego. To co w świetle przepisów prawnych wydaje się niemożliwe, w rzeczywistości może zatem zaistnieć, rodząc konkretne problemy prawne wymagające rozwiązania. Parafrazując słowa Hamleta z dramatu Williama Shakespeare'a, można więc powiedzieć, że jest więcej problemów prawnych na ziemi i w niebie, niż potrafią to przewidzieć prawnicy. W prawie nie ma zatem problemów czysto teoretycznych, każdy może kiedyś stać się problemem realnym, z którym prawnicy będą musieli się zmierzyć.

Technika rozwiązywania kasusów została przybliżona czytelnikowi w rozdziale 1 otwierającym część II. Wskazano tam specyfikę kasusów z zakresu prawa konstytucyjnego.

go, szczególny charakter przepisów ustrojowych oraz szczególne zasady ich wykładni i stosowania, a także podstawowe problemy związane z rozwiązywaniem tego rodzaju kazusów. Technikę rozwiązywania kazusów wyjaśniono nie tylko teoretycznie, ale również praktycznie na przykładzie konkretnych wycinkowo ujętych stanów faktycznych. Warto zaznaczyć, że choć technika rozwiązywania kazusów rządzi się pewnymi uniwersalnymi zasadami, to jednak warsztat pracy każdego prawnika jest inny. Prawnicy w różny sposób przygotowują bowiem opinie prawne, formułują pozwy czy apelacje, prezentują argumentację prawną, przekonują do swoich racji. Każdy prawnik powinien sam wypracować i rozwinąć swój własny warsztat prawniczy. Stąd w tej publikacji nie staramy się pokazać idealnego sposobu rozwiązania kazusu, bo taki zapewne nie istnieje, lecz raczej przedstawić główne problemy techniczne, z którymi prawnik (a także student studiów prawniczych) musi się zmierzyć, rozwiązując kazus.

Rozdział 2, który znajduje się w części II, jest zbiorem bardzo różnorodnych kazusów dotyczących tematyki sytuującej się w obrębie prawa konstytucyjnego. Staraliśmy się, by kazusy miały charakter kompleksowy i nie ograniczały się do problemów dotyczących jednego konkretnego zagadnienia. Żeby ułatwić czytelnikowi sprawne poruszanie się w tym „gąszczu” mniej lub bardziej prawdopodobnych historyjek kazusowych, postanowiliśmy zakres tematyczny poszczególnych rozdziałów powiązać z tokiem uniwersyteckiego kursu z prawa konstytucyjnego. Punktem wyjścia, tak jak w przypadku testów i pytań opisowych z części I, był dla nas kurs z tego przedmiotu oferowany studentom pierwszego roku Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego. Kolejność omawiania poszczególnych zagadnień w ramach tego kursu prezentuje „Wykaz zagadnień” otwierający rozdział II. Kazusy uporządkowaliśmy w kolejnych ośmiu podrozdziałach z uwzględnieniem wspomnianego „Wykazu zagadnień”. W każdym kolejnym podrozdziale do materii pojawiającej się w poprzednim podrozdziale dodawane są nowe zagadnienia, wedle kolejności ich ujęcia w „Wykazie zagadnień”. Zakres tematyczny kazusów zawarty w poszczególnych podrozdziałach wynika z tytułów tych podrozdziałów, które również nawiązują do wspomnianego „Wykazu zagadnień”.

Ostatni w ramach części II rozdział, tj. rozdział 3, zawiera podpowiedzi, które mają studentowi pomóc w samodzielnym rozwiązywaniu kazusów. W kluczu do każdego kazusu nie tylko wskazano problemy wymagające rozwiązania, ale również zamieszczono wskazówki dotyczące sposobu ich rozwiązania, w tym również relewantne dla danego stanu faktycznego przepisy. Pewnym ułatwieniem w zakresie identyfikacji problemów prawnych wymagających rozwiązania są pytania zamieszczane bezpośrednio pod treścią kazusu. Rozwiązanie kazusu nie może jednak polegać wyłącznie na udzieleniu odpowiedzi na te pytania, o czym jeszcze będzie mowa w rozdziale poświęconym technice rozwiązywania kazusów. Te ułatwienia w postaci pytań pod treścią poszczególnych kazusów postanowiliśmy stopniować, stąd też pod pierwszymi kazusami z każdego rozdziału pytania te są bardzo szczegółowe, pod kolejnymi bardziej ogólne, a pod

ostatnimi zastąpiono je ogólnym poleceniem oceny przedstawionego stanu faktycznego w świetle obowiązujących przepisów prawnych.

Kazusy, podobnie jak klucze do nich, mają charakter autorski, stąd też, choć wprowadziliśmy pewne konieczne ujednolicenia, staraliśmy się zachować specyficzne i charakterystyczne dla poszczególnych autorów pomysły na fabułę kazusu i odpowiedzi w jego rozwiązaniu. Dążyliśmy do tego, aby każdy kazus był ciekawy sam w sobie i tworzył pewną zamkniętą i spójną historię nasyoną różnego rodzaju problemami prawnymi. Autorami wszystkich kazusów są absolwenci Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, którzy kiedyś aktywnie działali w ramach Towarzystwa Biblioteki Słuchaczy Prawa, będącego najstarszą, istniejącą od 1851 r., studencką organizacją naukową na Uniwersytecie Jagiellońskim. Korzystając ze swoich doświadczeń związanych z własnym przygotowaniem do egzaminu z prawa konstytucyjnego oraz późniejszym przygotowaniem do tego egzaminu swoich młodszych kolegów w ramach zajęć dydaktycznych oferowanych im przez Koło Naukowe Prawa Konstytucyjnego TBSP UJ, jeszcze jako studenci postanowili oni stworzyć publikację kompleksowo przygotowującą do tego egzaminu i jego trzech części: testów, pytań opisowych i kazusów. Pierwsze wydanie tej publikacji występowało w postaci dwóch osobnych części, tj. testów i pytań otwartych oraz kazusów¹. Obecne wydanie obejmuje całość tego zamysłu w ramach jednego tomu. Mamy nadzieję, że będzie to ułatwienie dla studentów w korzystaniu z tej publikacji.

W imieniu własnym i autorów niniejszej pracy chciałabym podziękować pracownikom i doktorantom Katedry Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Jagiellońskiego za cenne uwagi i sugestie udzielone nam na etapie przygotowywania pierwszej wersji tej pracy. Dziękujemy również Profesorowi Piotrowi Tulei, kierownikowi Katedry Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Jagiellońskiego, za życzliwą przychylność dla tej inicjatywy oraz cenne wskazówki merytoryczne i redakcyjne zawarte w recenzji wydawniczej. Ze swojej strony natomiast pragnę podziękować pięciu autorom niniejszej publikacji, którzy z prawdziwą pasją i godnym podziwu zaangażowaniem poświęcili swój czas na jej przygotowanie, a następnie na przygotowanie jej drugiego wydania. Praca z tymi młodymi osobami, najpierw studentami Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, a obecnie absolwentami i (w niektórych przypadkach) doktorantami w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, była dla mnie prawdziwą przyjemnością.

Monika Florczak-Wątor

¹ Zob. *Prawo konstytucyjne. Testy, pytania i odpowiedzi*, red. M. Florczak-Wątor, Warszawa 2020; *Prawo konstytucyjne. Kazusy*, red. M. Florczak-Wątor, Warszawa 2020.

CZĘŚĆ I. TESTY I PYTANIA

Rozdział 1

ZASADY USTROJOWE

1. Konstytucyjna zasada określoności prawa:

- A) nakłada na ustawodawcę obowiązek tworzenia przepisów ustawy w sposób jasny i umożliwiający jednolitą praktykę ich stosowania;
- B) ma charakter programowy, a jej naruszenie nie stanowi podstawy dla stwierdzenia niekonstytucyjności aktu normatywnego;
- C) wyklucza wszelkie zmiany interpretacji przepisów prawa podatkowego.

2. Zasada demokratycznego państwa prawnego:

- A) jest źródłem wielu innych zasad konstytucyjnych, m.in. zasady zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa;
- B) swoją treścią obejmuje m.in. zasady prawidłowej legislacji, w tym bezwzględny zakaz retroaktywności prawa;
- C) wyłącza możliwość ograniczenia praw słusznie nabytych.

3. Nadrzędność Konstytucji RP:

- A) w wymiarze jurydycznym opiera się na założeniu, zgodnie z którym wszystkie jej przepisy mają charakter wiążący;
- B) w aspekcie negatywnym zakazuje stanowienia prawa z nią niezgodnego;
- C) jest chroniona poprzez obowiązek bezpośredniego stosowania jej przepisów.

4. Konstytucyjna zasada przychylności prawa krajowego prawu międzynarodowemu:

- A) ma charakter wyłącznie programowy, stanowiąc swoistą deklarację państwa;
- B) rodzi obowiązki jedynie na płaszczyźnie stosowania prawa, zobowiązując organy krajowe do bezpośredniego stosowania ratyfikowanych umów międzynarodowych;
- C) jest źródłem nałożonego na sądy obowiązku dokonywania wykładni prawa krajowego w zgodzie z prawem międzynarodowym.

5. Przyjęty w Konstytucji RP model rozdziału kościoła od państwa:

- A) zakłada bezstronność władzy publicznej, co wyklucza jej współdziałanie ze Stolicą Apostolską;
- B) opiera się na zasadzie poszanowania wzajemnej autonomii i niezależności;
- C) wyklucza działanie kościołów i związków wyznaniowych w sferze publicznej.

6. Bezpośrednie stosowanie norm konstytucyjnych może polegać na:

- A) stosowaniu Konstytucji RP samoistnie przez sędziów Trybunału Konstytucyjnego;
- B) współstosowaniu normy konstytucyjnej i ustawowej zarówno przez organy władzy publicznej, jak i osoby fizyczne lub prawne;
- C) odmowie zastosowania przez sąd rejonowy norm prawnych zawartych w rozporządzeniu Ministra Finansów.

7. Przykładem formalnej koncepcji państwa prawnego jest:

- A) katalog formalnych gwarancji przestrzegania prawa;
- B) porządek konstytucyjny oparty na wartościach takich jak godność lub sprawiedliwość;
- C) prymat prawa nad ustawą.

8. Które z poniższych zasad nie zostały *expressis verbis* wyrażone w przepisach Konstytucji RP?

- A) zasada ochrony praw słusznie nabytych;
- B) nakaz dochowywania odpowiedniej *vacatio legis*;
- C) zasada zrównoważonego rozwoju.

9. Równowaga władzy sądowniczej i wykonawczej:

- A) przejawia się pełną autonomią judykatury zarówno w sferze orzeczniczej, jak i administracyjnej;
- B) jest realizowana m.in. poprzez prezydencką prerogatywę powoływania sędziów;
- C) nie może być osiągnięta w polskim ustroju nawet w części z uwagi na całkowitą odrębność władzy sądowniczej.

10. Zasada ochrony praw słusznie nabytych:

- A) gwarantuje taki sam stopień ochrony w przypadku ograniczenia zarówno praw wymienionych wprost w Konstytucji RP, jak i praw przyznanych na podstawie ustaw;
- B) obejmuje prawa nabywane na podstawie ustaw w czasach PRL, jeżeli prawa te zostały nabyte w sposób zgodny z prawem i niebudzący zastrzeżeń moralnych;
- C) była wyprowadzana przez Trybunał Konstytucyjny z zasady zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa.

11. Zasada niedziałania prawa wstecz:

- A) nie znajduje zastosowania do przypadku wstecznego przyznania uprawnień obywatelom;
- B) co do zasady zabrania stosowania retroakcji właściwej;
- C) bezwzględnie wyłącza możliwość nadania aktowi normatywnemu wstecznej mocy obowiązującej.

12. W prawie podatkowym:

- A) zasada określoności prawa ma bardziej rygorystyczny standard niż w prawie cywilnym;
- B) ustawodawca nie może dokonywać zmian w ciągu roku podatkowego, chyba że kieruje się ważnym interesem publicznym;
- C) odpowiednia *vacatio legis* będzie wynosić zawsze 14 dni od dnia ogłoszenia ustawy.

13. W świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego:

- A) podstawą ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej jest narodowa gospodarka rynkowa oparta m.in. na solidarności, dialogu i współpracy partnerów społecznych;
- B) ograniczenie wolności działalności gospodarczej jest dopuszczalne tylko w drodze ustawy i ze względu na ważny interes prywatny innych uczestników obrotu gospodarczego;
- C) jeżeli cel publiczny, na który wyłączone nieruchomości, nie jest realizowany, to poprzedniemu właścicielowi przysługuje prawo zwrotu wyłączonej nieruchomości.

14. Zasada państwa jednolitego:

- A) przesądza o unitarnym charakterze państwa polskiego;
- B) stanowi ograniczenie zasady decentralizacji władzy i wpływa na ustrój samorządu terytorialnego;
- C) ogranicza się do zagadnienia podziału administracyjnego Polski, a nie aspektu jednolitości prawa.

15. W polskim modelu konstytucyjnym:

- A) kompetencje organów władzy ustawodawczej i wykonawczej nigdy nie mogą się ze sobą pokrywać zgodnie z zasadą trójpodziału władzy;
- B) uprawnienia władzy ustawodawczej ograniczane są ze względu na pozytywny aspekt zasady nadrzędności Konstytucji RP, czyli zakaz stanowienia ustaw sprzecznych z Konstytucją RP;
- C) właściwy dla Konstytucji PRL z 1952 r. Sejm był organem nadrzędnym wobec innych organów konstytucyjnych, co było zgodne z zasadą jednolitości władzy państwowej.

16. Kościoły i związki wyznaniowe o uregulowanej sytuacji prawnej:

- A) posiadają równe prawa, co oznacza, że żaden z kościołów i związków wyznaniowych nie może osiągnąć pozycji nadrzędnej wobec pozostałych;
- B) mogą współpracować z państwem w wykonywaniu jego zadań i funkcji publicznych;
- C) mogą prowadzić placówki edukacyjne, które będą dotowane przez Skarb Państwa.

17. Z zasady społecznej gospodarki rynkowej wynika:

- A) powinność wspierania przez państwo słabszych uczestników obrotu gospodarczego;
- B) przyjęcie przez ustrojodawcę liberalnej koncepcji wolnego rynku;
- C) fakt, że prowadzenie przez podmioty publiczne działalności gospodarczej może następować jedynie w drodze wyjątku.

18. Zasada demokratycznego państwa prawnego:

- A) przed 1997 r. stanowiła podstawę do rekonstruowania przez Trybunał Konstytucyjny zasad dotyczących praw oraz wolności człowieka i obywatela;
- B) nie została wprost wysłowiona w Konstytucji RP, ale wyinterpretowana przez Trybunał Konstytucyjny z zasady zaufania obywateli do państwa;
- C) została przywrócona w wersji znanej z Konstytucji kwietniowej.

19. Zasada przychylności prawu międzynarodowemu:

- A) odnosi się nie tylko do umów międzynarodowych zawartych przez Polskę, ale i do prawa zwyczajowego wiążącego społeczność międzynarodową;
- B) została uznana przez Trybunał Konstytucyjny za podstawę tezy o wyższości unijnego prawa pierwotnego nad polską ustawą zasadniczą;
- C) oznacza m.in. konieczność wykładni przepisów krajowych w sposób „przyjazny” międzynarodowym zobowiązaniom Rzeczypospolitej Polskiej.

20. Zasada podziału władzy:

- A) wyklucza powierzenie organom władzy wykonawczej możliwości stanowienia norm powszechnie obowiązujących;
- B) dopuszcza łączenie w jednym ręku mandatu parlamentarnego ze stanowiskiem w administracji rządowej;
- C) ma na celu zwiększenie skuteczności działań organów władzy publicznej w myśl zasady „trzy mogą więcej”.

21. Przepisy Konstytucji RP:

- A) treść normatywną zyskują dzięki konkretyzacji w ustawach;
- B) stosowane są bezpośrednio, jeśli Konstytucja RP tak wyraźnie stanowi;
- C) według orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego stoją ponad prawem pierwotnym Unii Europejskiej.

22. Zasada zwierzchnictwa Narodu:

- A) oznacza, że źródłem władzy w Rzeczypospolitej Polskiej nie może być uczyniona jednostka;
- B) jest konkretyzowana w drodze przysługującego obywatelom prawa do referendum;
- C) zakłada, że podstawową formą wykonywania zwierzchnictwa przez Naród jest sprawowanie władzy bezpośrednio.

Pytania otwarte

Pytanie 1. Scharakteryzuj zasadę zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa w świetle Konstytucji RP i orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego.

Pytanie 2. Porównaj zasadę państwa demokratycznego z zasadą państwa prawnego.

Pytanie 3. Jakie konsekwencje zasada zwierzchności Narodu ma dla stanowienia prawa powszechnie obowiązującego?

Rozdział 2

KONSTYTUCYJNE WOLNOŚCI I PRAWA

Testy

1. Zasada ochrony godności człowieka:

- A) jako wiodąca zasada konstytucyjna oddziałuje na zawartość normatywną wszystkich praw i wolności;
- B) ma charakter deklaratoryjny, a stwierdzenie jej naruszenia nie może stanowić samoistnej podstawy dla stwierdzenia niekonstytucyjności przepisów ustawy;
- C) ma charakter absolutny, gdyż nie podlega ograniczeniom nawet w czasie stanu wojennego.

2. Zgodnie z Konstytucją RP:

- A) równe traktowanie dopuszcza różnicowanie sytuacji prawnej osób znajdujących się w sytuacjach odmiennych;
- B) nierówne traktowanie osób znajdujących się w sytuacjach podobnych jest zawsze niedopuszczalne;
- C) dyskryminacja pracowników ze względu na płeć jest bezwzględnie zakazana.

3. Konstytucyjna wolność zgromadzeń:

- A) nie ma charakteru absolutnego, może być więc ograniczana w drodze umowy międzynarodowej ratyfikowanej za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie;
- B) obejmuje intencjonalne, otwarte dla nieokreślonej liczby osób zgrupowania, tylko o ile mają one charakter pokojowy;
- C) jest chroniona m.in. za pomocą skargi konstytucyjnej.

4. Zgodnie z Konstytucją RP:

- A) prawo do sądu właściwego swoim zakresem obejmuje trzy rodzaje właściwości, o których mowa w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego, tj. rzeczową, miejscową oraz instancyjną;

- B) prawo do sądu jest środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw, zatem nie może stanowić samoistnego wzorca kontroli w postępowaniu zainicjowanym skargą konstytucyjną;
- C) prawo do sądu przysługuje każdemu, ale nie w każdej sprawie.

5. Zgodnie z Konstytucją RP wolność religii:

- A) nie ma charakteru absolutnego, może zostać ograniczona, gdy jest to konieczne w demokratycznym państwie m.in. dla jego bezpieczeństwa, porządku publicznego lub moralności publicznej;
- B) jest źródłem skierowanego do państwa roszczenia jednostki o nieingerowanie w swobodę przyjęcia przez nią dowolnego wyznania;
- C) z uwagi na ścisły związek z godnością ma zawsze pierwszeństwo przed realizacją prawa do prywatności.

6. Wolność zgromadzeń:

- A) została ustawowo ograniczona poprzez wprowadzenie systemu zgłoszeniowego, który wymaga prawidłowego zawiadomienia właściwego podmiotu o planowanym zgromadzeniu;
- B) jest traktowana przez ustrojodawcę jako naczelną wolność osobista każdego człowieka, przez co zakres jej ochrony jest wyjątkowo szeroki;
- C) nie może być ograniczana z powołaniem się na przesłankę konieczności zapewnienia ochrony środowiska naturalnego.

7. Konstytucyjne prawo do prywatności:

- A) zawiera w sobie prawo do nienaruszalności mieszkania, co uzasadniało decyzję ustrojodawcy o niewyrażaniu tego prawa w ustawie zasadniczej *expressis verbis*;
- B) jest regulacją gwarantującą jednostce prawną ochronę wyłącznie w trzech ściśle określonych obszarach (dobre imię, życie rodzinne i prywatne, cześć);
- C) może być ograniczone jedynie ustawowo i tylko wówczas, gdy jest to konieczne, aby zapewnić m.in. ochronę moralności publicznej.

8. Obywatel polski:

- A) może utracić swoje obywatelstwo na podstawie prawomocnego wyroku sądu, który jest wydawany w specjalnej procedurze inicjowanej przez Kancelarię Prezydenta RP;
- B) może zostać legalnie wydany z terytorium Rzeczypospolitej w razie prawomocnego skazania przez organ międzynarodowy za zbrodnię wojenną, zbrodnię ludobójstwa lub zbrodnię przeciwko ludzkości;
- C) należący do mniejszości ukraińskiej, może domagać się od organów państwa tworzenia warunków do zachowywania obyczajów i tradycji kultury ukraińskiej.

9. Zasada *nullum crimen sine lege*:

- A) chroni jednostki przed skazaniem za czyn, którego penalizacja została wprowadzona po dacie popełnienia czynu, a przed datą orzekania w I instancji;
- B) nie stoi na przeszkodzie ukaraniu, jeżeli czyn popełniony przez jednostkę nie był przestępstwem w myśl prawa polskiego, lecz był tak traktowany przez zwyczaj międzynarodowy;
- C) znajduje zastosowanie także w sytuacji, w której prawo polskie penalizuje określony czyn, lecz jego ustawowy opis jest niedookreślony i pozostawia pole do interpretacji rozszerzającej.

10. Katalog okoliczności uzasadniających ograniczenie konstytucyjnych praw i wolności:

- A) jest otwarty i zawiera w sobie wszelkie sytuacje, które uzasadniają potrzebę ochrony jakiegokolwiek dobra prawnego;
- B) zawiera w sobie m.in. przesłankę katolickiej moralności publicznej;
- C) dopuszcza wprowadzenie ograniczenia korzystania z wolności zgromadzeń przez wzgląd na konieczność zapewnienia należytego stopnia ochrony środowiska naturalnego.

11. W świetle Konstytucji RP i orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego legitymacja do wniesienia skargi konstytucyjnej nie obejmuje:

- A) gmin w zakresie naruszenia prawa własności;
- B) stowarzyszeń w zakresie naruszenia prawa dostępu do informacji publicznej;
- C) dzieci w zakresie naruszenia wolności zgromadzeń.

12. Zakres przedmiotowy skargi konstytucyjnej obejmuje:

- A) uchwałę Naczelnej Rady Lekarskiej;
- B) decyzję administracyjną Prezydenta Miasta Krakowa;
- C) rozporządzenie Unii Europejskiej.

13. Konstytucyjna regulacja dotycząca prawa do wynagrodzenia szkody, jaka została wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej:

- A) gwarantuje słuszne odszkodowanie, które może nie być pełnym odszkodowaniem;
- B) wśród przesłanek wyróżnia winę funkcjonariusza publicznego;
- C) wymaga występowania związku przyczynowego między niezgodnym z prawem działaniem organu władzy publicznej a szkodą.

14. W świetle orzecznictwa:

- A) polskiego Sądu Najwyższego postawienie nieprawdziwego zarzutu przez dziennikarza jest zawsze naruszeniem dóbr osobistych i w żadnym wypadku nie jest uchylona bezprawność działania dziennikarza;

- B) Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dopuszczalne jest wprowadzenie przez państwo przepisów w sposób szczególnie chroniących posłów, senatorów i radnych przed znieważeniem;
- C) Sądu Najwyższego USA spalenie flagi amerykańskiej, podlegającej ochronie prawnej, jest dozwolonym aktem wypowiedzi w debacie publicznej.

15. Różnica między prawami a wolnościami konstytucyjnymi:

- A) polega na tym, że wolności mają charakter jedynie negatywny (wolność „od”), a prawa charakter jedynie pozytywny (prawo „do”);
- B) polega na odmiennym sposobie normatywnego uregulowania danego prawa lub wolności konstytucyjnej, a także ich późniejszego stosowania;
- C) wyraża się w tym, że prawa podlegają co do zasady mniej restrykcyjnym regułom ograniczania, co wynika z odmiennego rozumienia zasady proporcjonalności.

16. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego:

- A) pociągnięcie do odpowiedzialności karnej za znieważenie funkcjonariusza publicznego nie jest możliwe w sytuacji, gdy takie znieważenie pozostawało w związku z pełnionymi przez niego obowiązkami publicznymi;
- B) życie ludzkie jest chronione od poczęcia, co nie oznacza, że intensywność tej ochrony nie może być inna w stosunku do dziecka poczętego i narodzonego;
- C) w demokratycznym państwie prawnym dopuszczalne jest ograniczenie zasady prawnej ochrony życia ludzkiego także na rzecz ochrony praw stojących niżej od niej w hierarchii konstytucyjnych praw człowieka.

17. Wolność rozpowszechniania i pozyskiwania informacji:

- A) zapewniona jest poprzez konstytucyjną normę zakazującą koncesjonowania środków masowego przekazu, w szczególności radia, telewizji i prasy;
- B) zapewniona jest poprzez zakaz stosowania cenzury prewencyjnej w mediach, a ograniczenie to nie ma charakteru absolutnego;
- C) nie stanowi przeszkody dla stosowania następczej kontroli treści opublikowanych w mediach.

18. Konstytucja RP zakazuje:

- A) czynienia człowieka obiektem eksperymentów medycznych, a wyrażenie zgody na takie eksperymenty jest nieważne z uwagi na sprzeczność z zasadą niezbywalnej godności ludzkiej;
- B) poddawania człowieka torturom i nieludzkiemu bądź okrutnemu traktowaniu i karaniu, a zakazu tego nie można uchylić nawet w przypadku znacznego zagrożenia bezpieczeństwa publicznego państwa;
- C) zobowiązywania obywateli do ujawnienia swojego światopoglądu religijnego, a zakaz ten ma zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego charakter absolutny.

19. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego odnoszącym się do godności człowieka:

- A) nie jest ona źródłem praw i wolności ekonomicznych;
- B) prawa i wolności o charakterze politycznym są najściślej związane z tą godnością;
- C) ściślejszy związek pomiędzy nią a danym prawem ma wpływ na możliwość jego ograniczania.

20. Prawo do sądu:

- A) zawiera w sobie prawo do odpowiedniego ukształtowania ustroju i pozycji organów sprawujących wymiar sprawiedliwości;
- B) oznacza m.in. nakaz rozpatrywania sprawy przez sąd bez jakiegokolwiek zwłoki;
- C) stanowi także środek ochrony innych praw i wolności konstytucyjnych.

21. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego:

- A) prawo do prywatności zawiera w sobie prawo do aborcji, co Trybunał Konstytucyjny poparł przywołaniem rozumowania Sądu Najwyższego USA w sprawie Roe v. Wade;
- B) ograniczenia prawa do prywatności w odniesieniu do funkcjonariuszy publicznych mogą być oceniane z wykorzystaniem łagodniejszych standardów;
- C) prawo do prywatności obejmuje autonomię informacyjną jednostki, przy czym ochroną konstytucyjną nie są objęte informacje dotyczące posiadanego majątku.

22. Na gruncie Konstytucji RP:

- A) niedopuszczalne jest ograniczenie wolności sumienia w jej aspekcie wewnętrznym, jedynym wyjątkiem jest zakaz odnoszący się do przyjmowania ideologii nazistowskiej i komunistycznej;
- B) dopuszczalne jest zobowiązanie kandydata w wyborach parlamentarnych do złożenia oświadczenia o wyznawaniu poglądów fundamentalistycznych;
- C) dzieci pozostające pod władzą rodzicielską korzystają z ochrony własnej wolności sumienia.

23. Wskaż zdanie prawdziwe:

- A) Konstytucja RP odmiennie określa podmiot wolności pozyskiwania i rozpowszechniania informacji oraz prawa do informacji publicznej;
- B) Trybunał Konstytucyjny, stwierdzając w swoim orzeczeniu niezgodność celów lub działalności istniejącej partii politycznej z Konstytucją RP, może, oprócz likwidacji partii, zastosować również mniej dotkliwe sankcje;
- C) ustawa zwykła może ograniczać konstytucyjną wolność zgromadzeń np. poprzez odmowę ochrony zgromadzeń o charakterze niepokojowym.

24. Zgodnie z ustawą o partiach politycznych:

- A) partia polityczna podlega likwidacji wskutek postanowienia Trybunału Konstytucyjnego stwierdzającego niezgodność z Konstytucją RP celów lub działalności tej partii;
- B) w sytuacji oddalenia przez Sąd Najwyższy skargi partii politycznej na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej o odrzuceniu jej sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych, partia ta traci prawo do otrzymania subwencji z budżetu państwa w następnych trzech latach, w których uprawniona jest do jej otrzymywania;
- C) prawo do otrzymania subwencji z budżetu państwa przysługuje jedynie tym partiom politycznym, których samodzielne komitety w wyborach do Sejmu uzyskały co najmniej 3% mandatów poselskich.

25. Zgodnie z ustawą o gwarancjach wolności sumienia i wyznania:

- A) w przypadku braków lub uchybień w treści wniosku o wpis do rejestru kościołów i związków wyznaniowych, organ rejestrowy obligatoryjnie odmawia wpisu do rejestru, gdyż uzupełnienie wniosku jest zawsze niedopuszczalne;
- B) w razie stwierdzenia prawomocnym wyrokiem sądu, że działalność związku wyznaniowego w sposób rażący narusza postanowienia jego statutu, organ rejestrowy ma obowiązek wykreślić z rejestru ten związek wyznaniowy;
- C) w przypadku, gdy wniosek o wpis do rejestru kościołów i związków wyznaniowych zawiera postanowienia pozostające w sprzeczności z przepisami jakiegokolwiek ustawy, organ rejestrowy obligatoryjnie odmawia wpisu do rejestru.

26. Ustawowa regulacja dotycząca wolności zrzeszania:

- A) przewiduje obowiązek zgłoszenia nowo powstałej partii politycznej do ewidencji prowadzonej przez Sąd Okręgowy w Warszawie, który dokonuje jej wpisu, wydając orzeczenie w formie postanowienia, od którego przysługuje środek prawny w postaci apelacji;
- B) przewiduje możliwość przekształcenia liczącego co najmniej siedmiu członków stowarzyszenia zwykłego w stowarzyszenie rejestrowe poprzez uzyskanie przez stowarzyszenie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego;
- C) nakłada na organizatora zgromadzenia obowiązek zawiadomienia organu gminy o zamiarze zorganizowania zgromadzenia w taki sposób, aby wiadomość dotarła do organu nie wcześniej niż na trzydzieści dni i nie później niż na sześć dni przed planowaną datą zgromadzenia.

27. Zgodnie z Konstytucją RP:

- A) kościoły i związki wyznaniowe są podmiotami uprawnionymi do złożenia wniosku o zbadanie zgodności przepisów każdego rozporządzenia wydanego przez centralny organ państwowy z przepisami umowy międzynarodowej ratyfikowanej za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie;

- B) wolność zrzeszania w samorządach zawodowych może zostać ograniczona tylko w drodze ustawy i tylko wtedy, gdy jest to konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, ochrony środowiska, zdrowia, moralności publicznej lub wolności i praw innych osób;
- C) w razie wątpliwości co do zgodności z Konstytucją RP celów lub działalności określonej partii politycznej, Rzecznik Praw Obywatelskich może wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o zbadanie zgodności z Konstytucją RP jej statutu.

28. Elementem „wolności uczestniczenia” w zgromadzeniu publicznym jest:

- A) możliwość przyłączenia się do zgromadzenia na każdym etapie jego trwania;
- B) wolność od przymusu brania udziału w zgromadzeniu;
- C) prawo do nieskrępowanego odłączenia się od trwającego zgromadzenia.

29. Jedną z przesłanek dla zgłoszenia zgromadzenia albo uzyskania zgody na organizację zgromadzenia:

- A) spontanicznego jest zaistnienie nagłego i nieprzewidzianego wydarzenia, które może być związane ze sferą publiczną, które to wydarzenie wskazuje na niecelowość organizowania zgromadzenia w innym terminie;
- B) w trybie uproszczonym jest decyzja organizatora zgromadzenia o braku lub o znikomym wpływie zgromadzenia na organizację ruchu drogowego w miejscu jego odbywania się;
- C) cyklicznego jest dotychczasowe organizowanie zgromadzenia w tym samym miejscu lub na tej samej trasie w ciągu trzech ostatnich lat.

30. Decyzja organu gminy o zakazie zgromadzenia:

- A) może zostać zaskarżona do sądu administracyjnego właściwego ze względu na miejsce odbycia się zgromadzenia nie później niż na 96 godzin od planowanej daty rozpoczęcia zgromadzenia;
- B) musi zostać wydana, jeżeli organizator zgromadzenia uzyska pełną zdolność do czynności prawnych dopiero po dniu odbycia się zgromadzenia;
- C) nie może być wydana, jeżeli organ posiada jedynie przypuszczenie, iż zgromadzenie może zagrażać mieniu w znacznych rozmiarach.

31. Ustawa o partiach politycznych:

- A) nakłada na wszystkie organy władzy publicznej obowiązek równego traktowania wszystkich partii politycznych;
- B) zobowiązuje Sąd Okręgowy w Warszawie do prowadzenia ewidencji partii politycznych, do której wpis dokonywany jest z urzędu w chwili podania do publicznej wiadomości informacji o utworzeniu nowej partii politycznej;
- C) zabrania finansowania partii politycznej z darowizn, zapisów lub z zysków z tytułu obrotu obligacjami Skarbu Państwa.

32. Zgodnie z Konstytucją RP:

- A) o ile w czasie trwania stanu wojennego lub wyjątkowego zabronione jest ograniczanie wolności religii w aspekcie wewnętrznym, o tyle wolność jej uzewnętrzniania podlega ograniczeniom na zasadach ogólnych;
- B) przedmiotem nauczania w szkole może być wyłącznie religia kościoła lub związku wyznaniowego o sytuacji prawnej uregulowanej w drodze dwustronnej umowy międzynarodowej;
- C) organy państwa nie mogą domagać się od jednostki ujawnienia jej światopoglądu, przekonań religijnych lub wyznania.

33. Szczególne zasady odbywania zgromadzeń, polegające na konieczności uzyskania zgody wojewody na ich odbycie, są wprowadzone:

- A) w pobliżu jednostek wojskowych;
- B) w pobliżu świątyń i innych miejsc kultu;
- C) na obszarze byłych hitlerowskich obozów zagłady.

34. W świetle ustawowych regulacji konstytucyjnych wolności zgromadzeń, zrzeszania się oraz sumienia i wyznania:

- A) odwołanie od decyzji wójta o zakazie zgromadzenia wnosi się bezpośrednio do sądu okręgowego właściwego ze względu na siedzibę organu gminy;
- B) partię polityczną zgłasza się do ewidencji partii politycznych prowadzonej przez Sąd Najwyższy;
- C) deklarację o utworzeniu kościoła i wniosek o wpis do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych składa się Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu.

35. Zgodnie z Konstytucją RP:

- A) każdemu pracownikowi przysługuje prawo do organizowania strajków pracowniczych i innych form protestu w granicach określonych w ustawie;
- B) ogólnokrajowy organ związku zawodowego może wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności ustawy z ratyfikowaną umową międzynarodową, której ratyfikacja wymagała uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie;
- C) sędzia może należeć do związku zawodowego, jeżeli cele i zadania związku określone w statucie da się pogodzić z zasadami niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

36. Zgodnie z ustawowymi regulacjami konstytucyjnej wolności zrzeszania się:

- A) członkami partii politycznych mogą być małoletni obywatele polscy w wieku od 16 do 18 lat, pod warunkiem wyrażenia na to zgody przez ich przedstawicieli ustawowych;
- B) członkami stowarzyszeń mogą być cudzoziemcy niemający miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tylko wtedy, gdy statut stowarzyszenia przewiduje taką możliwość;

- C) małoletni po ukończeniu 16. roku życia mają prawo do tworzenia stowarzyszeń oraz bycia ich stałymi członkami, lecz nie mogą należeć do władz stowarzyszenia.

37. Zgodnie z ustawą o partiach politycznych:

- A) partia polityczna może przeprowadzać zbiórki publiczne;
- B) dochód z działalności gospodarczej partii politycznej może służyć tylko realizacji celów statutowych;
- C) majątek partii politycznej może być przeznaczony na cele charytatywne.

38. Wskaż zdanie prawdziwe:

- A) jeżeli sąd rozpatrujący wniosek o rejestrację partii politycznej stwierdzi niezgodność wniosku z Konstytucją RP, powinien zwrócić się do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o odmowę wpisu do ewidencji;
- B) jedynym organem właściwym do badania zgodności z Konstytucją RP statutow partii politycznych i innych stowarzyszeń koncentrujących się w swojej działalności na sferze publicznej jest Trybunał Konstytucyjny;
- C) Sąd Okręgowy w Warszawie samodzielnie, bez udziału Trybunału Konstytucyjnego, może stwierdzić, że zgłoszenie partii politycznej do ewidencji zostało dokonane z naruszeniem przepisów ustawy.

39. Jeżeli w umowie zawiązującej koalicję wyborczą partie wchodzące w jej skład nie określiły zasad podziału subwencji z budżetu państwa:

- A) jest ona dzielona po równo pomiędzy wszystkie partie wchodzące w skład koalicji;
- B) jest ona dzielona proporcjonalnie do liczby mandatów, jakie otrzymali kandydaci należący do poszczególnych partii;
- C) partie te tracą nieodwracalnie prawo do otrzymywania subwencji.

40. Stowarzyszenie zwykle:

- A) może zostać założone przez grupę dziesięciorga obywateli polskich mających pełną zdolność do czynności prawnych i niepozbawionych praw publicznych;
- B) z mocy prawa przekształca się w stowarzyszenie rejestrowe, jeśli liczba jego członków wzrośnie do co najmniej siedmiu osób;
- C) nie zostanie utworzone, jeżeli na wniosek prokuratora sąd rejestrowy dojdzie do przekonania, że nie spełnia ono warunków określonych w przepisach prawa i zakazuje jego założenia.

41. Osoba siedemnastoletnia, będąca obywatelem polskim:

- A) może uczestniczyć w zgromadzeniu, nawet jeżeli została ubezwłasnowolniona całkowicie;
- B) jeżeli nie została pozbawiona praw publicznych i zawarła związek małżeński, dzięki czemu uzyskała pełnoletniość, może być założycielem stowarzyszenia;

C) nie może być członkiem partii politycznej, nawet mimo uzyskania pełnoletności.

42. Wykreślenie związku wyznaniowego z rejestru:

- A) dokonywane jest przez Sąd Okręgowy w Warszawie, jeżeli stwierdzi on – na wniosek organu rejestrowego – niezgodność działania danego związku z przepisami ustaw chroniących bezpieczeństwo publiczne;
- B) może być skutkiem spadku liczby wiernych danego związku wyznaniowego poniżej 1000 osób;
- C) nie w każdym przypadku oznacza, że zakończył on swoją działalność w charakterze związku wyznaniowego.

43. Przepisy ustawy – Prawo o zgromadzeniach znajdują zastosowanie w przypadku:

- A) ulicznego, niebiletowanego pochodu zorganizowanego z okazji Święta Wojska Polskiego przez Ministerstwo Obrony Narodowej;
- B) procesji Bożego Ciała, lecz tylko w takiej części, w jakiej będzie się ona odbywać poza terenem kościoła, na otwartej przestrzeni publicznej;
- C) strajku pracowniczego, przy czym nieistotne jest, czy plac zakładu pracy, na którym będzie się on odbywać, stanowi własność prywatną, czy też państwową.

44. Organ gminy:

- A) wyraża zgodę na zorganizowanie zgromadzenia, o ile zgromadzenie to nie narusza wolności pokojowego zgromadzania się oraz nie zagraża życiu lub zdrowiu innych osób;
- B) wydaje decyzję o zakazie organizacji zgromadzenia, jeżeli w miejscu i czasie, w którym ma odbyć się dane zgromadzenie, odbywa się zgromadzenie cykliczne;
- C) ma prawo wyznaczyć swojego przedstawiciela do udziału w zgromadzeniu, który posiadać będzie kompetencje do rozwiązania tego zgromadzenia w przypadku wystąpienia okoliczności określonych w ustawie.

45. Prawo o stowarzyszeniach:

- A) nie określa cech charakterystycznych, jakie różnicują członków wspierających od pozostałych członków stowarzyszenia;
- B) dopuszcza możliwość zrzeszania się stowarzyszeń wraz z innymi osobami prawnymi w związki stowarzyszeń;
- C) zakazuje osobom ubezwłasnowolnionym całkowicie członkostwa w jakimkolwiek stowarzyszeniu.

46. Stowarzyszenie:

- A) rejestrowe rozpoczyna swoją działalność po uzyskaniu osobowości prawnej na skutek wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego,